

ЛЕКЦІЯ 10.

СУД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК ВИЩА СУДОВА ІНСТАНЦІЯ ЄС

1. Роль і місце судових органів в системі інститутів Європейського Союзу.
2. Суд (Court of Justice).
3. Європейський Суд загальної юрисдикції (General Court).

1. Роль і місце судових органів в системі інститутів Європейського Союзу.

Судова система ЄС виступає як самостійний наднаціональний інститут неполітичного характеру і є одним з найважливіших правових інструментів європейської інтеграції. Досвід ЄС підтверджує, що тільки при наявності самостійної правової системи, створенні судового механізму, покликаного захищати і забезпечувати застосування права ЄС, є можливим успішний і стабільний розвиток інтеграційних утворень.

Головним призначенням судових органів ЄС є забезпечення однакового розуміння і застосування установчих договорів ЄС та правових актів, виданих на їх основі. Даний підхід присутній практично у всіх установчих договорах ЄС з моменту їх появи і майже не зазнав ніяких змін за роки існування Європейського співтовариства і Європейського Союзу. Однак у міру розвитку і поглиблення інтеграційного процесу відбувається удосконалення і ускладнення судової системи, вживаються заходи щодо налагодження умов і правил судочинства, підвищення його ефективності.

Судовим органам ЄС належить виключно важлива роль у формуванні і розвитку права ЄС, затвердження його ролі і значення як провідного інтеграційного фактора. У рішеннях судових органів ЄС сформульовані і розшифровані зміст і основні кваліфікаційні ознаки права ЄС, сформульовані концептуальні засади та умови еволюції європейської інтеграції, уточнені порядок діяльності та компетенція інститутів та органів ЄС. Рішення судових органів ЄС розглядаються як окреме джерело права ЄС.

Термін «Суд ЄС» означає орган ЄС, який здійснює юрисдикційну функцію і використовується як збірне поняття, що охоплює всю сукупність судових органів ЄС, а також для позначення лише вищої судової інстанції.

З часу створення Суду Європейського Союзу в 1952 р. його завданням було забезпечення "дотримання закону" "в тлумаченні та застосуванні" Договорів. У рамках цієї місії Суд Європейського Союзу:

- переглядає законність актів установ Європейського Союзу;
- забезпечує виконання державами-членами зобов'язань, передбачених Договорами;
- тлумачить законодавство Європейського Союзу на вимогу національних судів та трибуналів.

Таким чином, Суд є судовим органом Європейського Союзу і, співпрацюючи з судами та трибуналами держав-членів, забезпечує однакове застосування та тлумачення законодавства ЄС.

Суд Європейського Союзу (Court of Justice of the European Union), штаб-квартира якого знаходиться в Люксембурзі, складається з двох судів: Суд (Court of Justice) і Суд загальної юрисдикції (General Court). Трибунал державної служби, створений у 2004 році, припинив свою діяльність 1 вересня 2016 року після передачі його повноважень Суду загальної юрисдикції в контексті реформи судової структури Європейського Союзу.

Members

▶ 236 Members since 1952:

- 147 Members, Court of Justice
- 92 Members, General Court (since 1989)
- 15 Members, Civil Service Tribunal (2005 - 2016)

■ Court of Justice:

- 27 Judges (01.02.2020)
- 11 Advocates General
- 1 Registrar

■ General Court:

- 51 Judges (01.02.2020)
- 1 Registrar

Склад Суду ЄС

Суд Європейського Союзу тлумачить законодавство ЄС, щоб переконатися, що воно застосовується однаково у всіх країнах ЄС, і врегульовує юридичні спори між національними урядами та інститутами ЄС. Найбільш поширені типи справ, які розглядає Суд:

1. Тлумачення закону (попередні рішення). Національні суди країн ЄС повинні забезпечити належне застосування закону ЄС, але суди різних країн можуть тлумачити його по-різному. Якщо національний суд сумнівається в тлумаченні чи чинності закону ЄС, він може попросити Суд дати роз'яснення. Цей же механізм може бути використаний для визначення відповідності національного законодавства чи практики законодавству ЄС.

2. Примусове виконання закону (провадження про порушення). Цей вид справ порушується проти національного уряду за недотримання закону ЄС. Може розпочати Європейська комісія чи країна ЄС. Якщо країна виявиться винною, вона повинна виправити ситуацію відразу, або ризикує отримати штраф.

3. Анулювання правових актів ЄС (позови про скасування), якщо вважається, що акт ЄС порушує Договори чи основні права ЄС, Суд може попросити їх скасувати - Радою ЄС, Європейською комісією або (у деяких випадках) Європейським парламентом. Приватні особи також можуть просити Суд скасувати акт ЄС, який безпосередньо стосується їх.

4. Забезпечення вживання заходів ЄС (позов за бездіяльність) - Парламент, Рада та Комісія повинні приймати певні рішення за певних обставин. Якщо цього не зробити, установи ЄС або (за певних умов) фізичні особи чи компанії можуть подати скаргу до Суду.

5. Санкціонування інституцій ЄС (позови про відшкодування збитків) - будь-яка особа або компанія, інтересам якої була завдана шкода внаслідок дії чи бездіяльності ЄС або його співробітників, може порушити справу проти них через Суд.

Оскільки кожна держава-член має свою власну мову та специфічну правову систему, Суд Європейського Союзу є багатомовною установою. Такі мовні правила не мають еквівалента в будь-якому іншому суді у світі, оскільки кожна з офіційних мов Європейського Союзу може бути мовою справи. Суд зобов'язаний дотримуватися

принципу багатомовності в повному обсязі через необхідність спілкування зі сторонами мовою судового розгляду та забезпечення поширення його судової практики у всіх державах-членах.

Cases

► 38 866 judgments and orders delivered since 1952:

- Court of Justice, roughly 22 568
- General Court, roughly 14 749 (since 1989)
- Civil Service Tribunal, 1 549 (2005 - 2016)

■ Court of Justice:

- 966 Cases introduced
- 865 Cases closed
- 1102 Pending cases
- Average duration of proceedings: 14,4 months

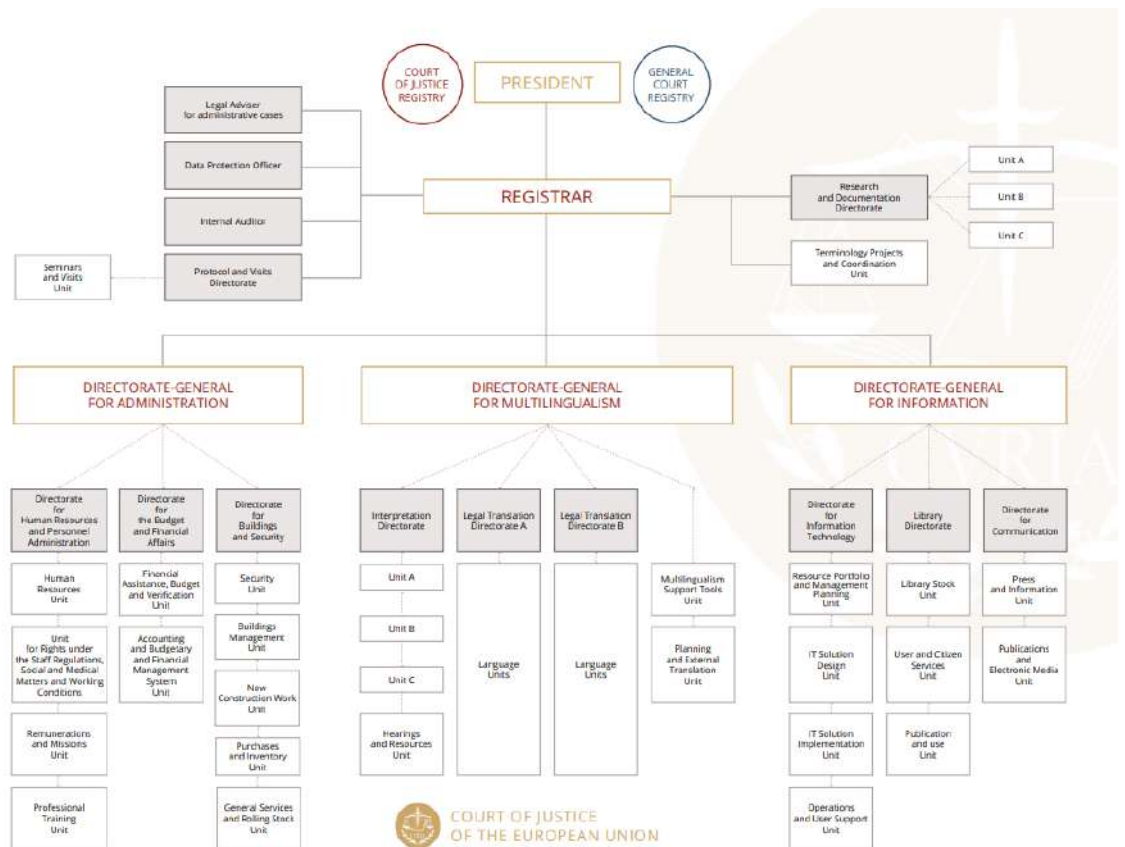
■ General Court:

- 939 Cases introduced
- 874 Cases closed
- 1398 Pending cases
- Average duration of proceedings: 16,9 months

Кількість справ розглянутих Судом ЄС

Департаменти Суду ЄС

Секретар Суду, що перебуває під керівництвом Президента Суду, відповідає за всі відділи Суду. Департаменти поділяються на три основні групи: служби адміністративної підтримки в Генеральній дирекції з адміністрації; мовні служби в Генеральному управлінні багатомовності; інформаційні служби у Генеральному управлінні інформації. Управління з досліджень та документації та Управління протоколу та відвідування перебувають під безпосереднім контролем Секретаря Суду. Ці відділи підтримують роботу обох судів, кожен з яких також має свій реєстр. Реєстри відповідають за ефективне ведення справ, а також за отримання, повідомлення та зберігання всіх процесуальних документів.

Структурні підрозділи Суду ЄС

2. Суд (Court of Justice)

Склад

Суд складається з 27 суддів та 11 генеральних адвокатів. Судді та генеральні адвокати призначаються за загальною згодою урядів держав-членів після консультацій з колегією, відповідальною за надання висновку щодо придатності кандидатів виконувати відповідні обов'язки. Вони призначаються на термін шести років, який може бути відновлений. Вони обираються з числа осіб, незалежність яких не викликає сумнівів, і які мають кваліфікацію, необхідну для призначення, у своїх відповідних країнах, належать до найвищих судових служб, або які мають визнану компетенцію.

Суд (Court of Justice) 20.12.2019

Судді Суду обирають з-поміж себе Президента та Віце-президента на тривалий термін із поновленням. Президент керує роботою Суду та головує на засіданнях, засіданнях повного Суду чи Великої палати. Віце-президент допомагає Президентові у виконанні своїх обов'язків і за необхідності займає його місце.

Генеральні адвокати допомагають Суду. Вони несуть відповідальність за надання повної неупередженості та незалежності «думки» у визначених їм випадках. Секретар є генеральним секретарем установи та керує своїми підрозділами під керівництвом Президента Суду. Суд може засідати як повноцінний суд, у Великій палаті з 15 суддів або в палатах трьох-п'яти суддів.

Порядок діяльності

У Суді Європейського Союзу по кожній справі призначається 1 суддя ("суддя-доповідач") та 1 генеральний адвокат. Справи обробляються в 2 етапи:

1. Письмовий етап. Сторони надають письмові заяви до Суду, зауваження можуть також подаватися національними органами, установами ЄС, а іноді і приватними особами. Все це підсумовується суддею-доповідачем, а потім обговорюється на загальних зборах Суду, який приймає рішення:

- Скільки суддів розглядатимуть справу: 3, 5 або 15 суддів (весь Суд), залежно від важливості та складності справи. Більшість справ розглядаються 5 суддями, і це дуже рідко, коли весь Суд слухає справу.

- Чи потрібно проводити слухання (усний етап) і чи потрібен офіційний висновок генерального адвоката.

2. Усна стадія - громадські слухання. Юристи обох сторін можуть передавати свою справу суддям та адвокатам, які можуть їх допитати. Якщо Суд вирішив, що висновок генерального адвоката необхідний, він надається через кілька тижнів після слухання. Потім судді обмірковують і виносять вирок.

Слухання у Суді (Court of Justice)

Спеціальні процедури

Спрощена процедура. Якщо позов, поданий на попереднє рішення, тотожний позову, щодо якого Суд вже прийняв рішення, або коли рішення не викликає жодних обґрунтованих сумнівів або може бути чітко виведене з існуючої судової практики, Суд

може, заслухавши Генерального адвоката, винести своє рішення, посилаючись на попереднє рішення, яке стосується цього питання або відповідної судової практики.

Прискорена процедура. Прискорена процедура дозволяє Суду швидко виносити свої рішення у дуже невідкладних випадках шляхом максимального скорочення строків і надання таким справам абсолютного пріоритету. За заявою однієї із сторін Президент Суду може прийняти рішення на пропозицію судді-доповідача та заслухавши Генерального адвоката та інші сторони, чи потребує справа застосування прискореної процедури.

Заява про тимчасові заходи. Заяви про тимчасові заходи вимагають припинення дії заходів, які установа прийняла та які є предметом позову, або будь-якого іншого тимчасового розпорядження, необхідного для запобігання серйозної та непоправної шкоди стороні.

Суд у правовому порядку Європейського Союзу

Своєю прецедентною практикою Суд визначив зобов'язання адміністрацій та національних судів застосовувати законодавство ЄС у повному обсязі у межах своєї компетенції та захищати права, надані громадянам (пряме застосування закону ЄС) та відхилити будь-яке суперечливе національне положення, будь то до чи після прийняття правового акту ЄС (примат права ЄС над національним законодавством).

Суд також визнав принцип відповідальності держав-членів за порушення законодавства ЄС, який, по-перше, відіграє важливу роль у закріпленні захисту прав, наданих фізичним особам положеннями ЄС, по-друге, може сприяти більш сумлінному застосуванню права ЄС державами-членами. Таким чином, порушення держав-членів, ймовірно, можуть спричинити зобов'язання щодо виплати компенсацій, що в деяких випадках може мати серйозні наслідки для їх державних бюджетів. Більше того, будь-яке порушення законодавства ЄС державою-членом може бути представлене перед Судом, і, якщо рішення про визнання такого порушення не виконано, Суд може призначити виплату періодичного штрафу та/або встановленої суми.

Суд також працює разом із національними судами, які є звичайними судами, що застосовують законодавство ЄС. Будь-який національний суд або трибунал, який покликаний вирішити спір, пов'язаний із законодавством ЄС, може, а іноді і повинен, подавати питання до Суду ЄС для попереднього рішення. Потім Суд повинен дати тлумачення або переглянути законність норм права ЄС. Розвиток судової практики ілюструє внесок Суду у створення правового середовища для громадян, захищаючи права, які законодавство Європейського Союзу надає їм у різних сферах їх повсякденного життя.

Основні принципи, встановлені прецедентною практикою

У своїй прецедентній практиці (починаючи з *Van Gend & Loos* у 1963 р.) Суд ввів принцип прямої дії права Співтовариства в державах-членах, який тепер дає можливість європейським громадянам безпосередньо покладатися на норми права Європейського Союзу перед їхніми національними судами.

Транспортна компанія *Van Gend & Loos* імпортувала товари з Німеччини до Нідерландів і мусила сплачувати митні збори, які, на її думку, були несумісними з правилом Договору про ЄЕС, що забороняє збільшення мита в торгівлі між державами-членами. Дія порушила питання про конфлікт між національним законодавством та положеннями Договору про ЄЕС. Суд вирішив питання, ініційоване судом Нідерландів, виклавши доктрину прямого ефекту, тим самим надавши транспортній компанії пряму гарантію своїх прав за законодавством Співтовариства перед національним судом.

У 1964 р. Рішення Коста встановило перевагу права Співтовариства над внутрішнім законодавством. У цьому випадку італійський суд звернувся до Суду ЄС з питанням, чи сумісний італійський закон про націоналізацію виробництва та розподілу електричної енергії з відповідними нормами Договору про ЄЕС. Суд ввів доктрину першості права Співтовариства, спираючись на специфічний характер правового порядку Співтовариства, який має бути рівномірно застосований у всіх державах-членах.

У 1991 р. У справі Франкович та інші Суд розробив ще одну основоположну концепцію - відповідальність держави-члена перед фізичними особами за шкоду, заподіяну їм порушенням законодавства Співтовариства. З 1991 року громадяни Європи могли подати позов про відшкодування шкоди проти держави, яка порушує правила Співтовариства.

Двоє громадян Італії, яким заборгували заробітну плату від своїх неплатоспроможних роботодавців, порушили позов про те, що італійська держава не виконує положення Спільноти, що захищають працівників у випадку неплатоспроможності їх роботодавців. У відповіді італійському суду Суд ЄС заявив, що необхідно забезпечувати особам права, в яких їм було відмовлено внаслідок бездіяльності держави, яка не застосовувала директиву Спільноти. Таким чином, Суд відкрив можливість позову щодо відшкодування збитків проти самої держави.

3. Суд загальної юрисдикції (General Court)

Склад

Суд загальної юрисдикції складається з двох суддів з кожної держави-члена. Судді призначаються за згодою урядів держав-членів після консультацій з колегією, відповідальною за надання висновку про придатність кандидатів виконувати обов'язки судді. Їх термін повноважень становить шість років і може бути відновлений. Вони призначають свого Президента строком на три роки з-поміж себе. Вони призначають Секретаря на строк шість років. Судді виконують свої обов'язки абсолютно неупереджено та незалежно. На відміну від Суду, Суд загальної юрисдикції не має постійних адвокатів. Однак це завдання у виняткових обставинах може виконувати суддя.

Справи Судом загальної юрисдикції розглядаються палатами з п'яти-трьох суддів або, в деяких випадках, одним суддею. Він також може бути членом Великої палати (п'ятнадцять суддів), коли це виправдано юридичною складністю або важливістю справи.

Суд загальної юрисдикції (General Court) 20.09.2019

Юрисдикція

Суд загальної юрисдикції має право слухати та визначати:

- дії, порушені фізичними чи юридичними особами проти актів установ, органів, відомств чи інститутів Європейського Союзу (які адресовані їм або стосуються їх) та

проти регуляторних актів (які стосуються їх безпосередньо) або проти бездіяльності з боку цих установ, органів, офісів чи агентств; наприклад, справа, порушена компанією проти рішення Комісії про накладення штрафу на цю компанію;

- позови держав-членів проти Комісії;
- дії, висунуті державами-членами проти Ради щодо актів, прийнятих у сфері державної допомоги, заходів захисту торгівлі (демпінгу) та актів, якими вона здійснює виконавчі повноваження;
- дії, що вимагають відшкодування шкоди, заподіяної установами або органами, офісами чи агенціями Європейського Союзу або їх персоналом;
- дії, засновані на договорах, укладених Європейським Союзом, які прямо надають юрисдикцію Суду загальної юрисдикції;
- позови щодо інтелектуальної власності, порушені проти Управління інтелектуальної власності Європейського Союзу та проти Офісу Спільноти з сортів рослин;
- суперечки між установами Європейського Союзу та їх персоналом щодо трудових відносин та системи соціального забезпечення.

Рішення Суду загальної юрисдикції можуть підлягати оскарженню Судом ЄС протягом двох місяців.

Порядок діяльності

Суд загальної юрисдикції має свій порядок діяльності. В принципі провадження також включає письмову та усну фазу. Заява, складена адвокатом чи агентом та направлена до Реєстру, відкриває провадження у справі. Основні відомості про позов публікуються в повідомленні на всіх офіційних мовах в Офіційному журналі Європейського Союзу. Секретар реєстрації надсилає заяву іншій стороні у справі, у якій є два місяці, протягом яких слід подати документи про захист. Будь-яка особа, яка може довести зацікавленість у результаті справи перед Судом загальної юрисдикції, а також державами-членами та установами Європейського Союзу, може втрутитися у провадження. Вона подає заяву про втручання, підтримуючи або протиставляючи вимоги однієї із сторін, на які сторони можуть потім відповісти.

Під час можливої усної фази провадження проводиться громадське слухання. Коли заслуховуються адвокати, судді можуть ставити питання представникам сторін. Суддя-доповідач підсумовує у доповіді по слуханню факти, на які посилаються, та аргументи кожної сторони. Цей документ доступний громадськості мовою справи. Потім судді обмірковують проект рішення, підготовленого суддею-доповідачем, і рішення виносяться на публічне слухання.

Тимчасове провадження

Позов, поданий до Суду загальної юрисдикції, не зупиняє дію оскаржуваного акта. Однак Суд може призначити його зупинення або інші тимчасові заходи. Голова Суду загальної юрисдикції або, якщо це необхідно, віце-президент, приймає рішення про тимчасові заходи в аргументованому порядку.

Тимчасові заходи надаються лише за умови дотримання трьох умов:

- позов в основному провадженні має бути обґрунтованим;
- заявник повинен довести, що заходи є невідкладними і що їх незастосування завдасть серйозної та непоправної шкоди;
- тимчасові заходи повинні враховувати баланс інтересів сторін та суспільних інтересів.

Це рішення Суду має тимчасовий характер і жодним чином не перешкоджає рішенню Суду загальної юрисдикції в основному провадженні. Крім того, апеляція проти нього може бути подана до віце-президента Суду.

Прискорена процедура

Ця процедура дозволяє Суду загальної юрисдикції швидко вирішувати суть спору у справах, що вважаються особливо нагальними. Швидко процедуру може вимагати заявник

або відповідач. Вона також може бути прийнята за власним бажанням Суду загальної юрисдикції.

Судова практика

Навколишнє середовище та захист прав споживачів.

В межах ЄС генетично модифіковані організми (ГМО) можуть продаватися лише за умови їх дозволу. У 2010 році Комісія дозволила реалізувати генетично модифіковану картоплю Amflora після отримання наукового висновку, який свідчить про те, що картопля Amflora не представляє небезпеки для здоров'я людини та навколишнього середовища. Суд загальної юрисдикції скасував цей дозвіл на підставі процедурних помилок, зокрема, через те що Комісія не подала проект дозволу компетентним комітетам.

Угорщина проти Комісії, T-240/10, 13 грудня 2010 року

Свобода надання послуг.

Згідно із законодавством ЄС, події, які держава-член вважає соціально важливими, не можуть бути показані лише на платному телебаченні, але й повинні транслюватися на телебаченні безкоштовно. У 2011 році Суд загальної юрисдикції підтвердив, що держава-член може вимагати безкоштовної трансляції всіх футбольних матчів Чемпіонату світу та Чемпіонату Європи з футболу. Це рішення ґрунтується на основі права громадськості на інформацію та необхідності забезпечення широкого доступу громадськості до телевізійної трансляції цих подій.

FIFA проти Комісії, T-385/07, 17 лютого 2011 року

Закони про інститути ЄС

У 2007 році Бюро з підбору персоналу Європейського Союзу (EPSO) опублікувало оголошення з набору контрактних працівників європейськими установами. Це оголошення було написане лише німецькою, англійською та французькою мовами. Суд загальної юрисдикції скасував набір на основі мовної дискримінації. Його публікація трьома мовами завадила деяким потенційним кандидатам дізнатися про це, і як наслідок було надано перевагу німецько-, англо- та французькомовним кандидатам.

Італія / Комісія, T-205/07, 3 лютого 2011 року

Торгові марки - інтелектуальна та промислова власність.

У 2012 році Суд загальної юрисдикції постановив, що VIAGUARA не може бути зареєстрована як торгова марка для напоїв у Спільноті через існуючу торгову марку VIAGRA на лікарські засоби. Визнаючи, що напої та лікарські засоби - це різні товари, Суд загальної юрисдикції вважає, що VIAGUARA може скористатись несправедливою репутацією торгової марки VIAGRA. Споживача можна було б примусити купувати напої, тому що він вважав би, що вони мають подібні до лікарського засобу якості (зокрема, збільшення лібідо).

Viaguara проти OHIM, T-332/10, 25 січня 2012 року

Компанія Apple Corps, що заснувала марку The Beatles, виступила проти реєстрації слова "BEATLE" для засобів електричної мобільності для осіб з обмеженою рухливістю. Суд загальної юрисдикції погодився з Apple Corps, вважаючи, що слово "BEATLE" може скористатись несправедливою перевагою репутації марки (THE) BEATLES, що належать Apple Corps. Людей з обмеженою рухливістю можуть привернути дуже позитивні зображення свободи, молоді та мобільності, пов'язані з торговими марками Apple Corps.

You-Q проти OHIM, T-369/10, 29 березня 2012 року

У 2010 році Монако звернувся за захистом до ЄС за міжнародною торговою маркою "MONACO", якій відмовили у реєстрації для проведення розважальної, спортивної та готельної діяльності. Суд загальної юрисдикції підтримав це рішення,

вважаючи, що термін MONACO, зокрема, зважаючи на славу його королівської родини, організацію Гран-прі Формули-1 та циркового фестивалю, позначає географічну територію і є суто описовим за походженням або географічним призначенням відповідних послуг. Тому він не може бути захищеною торговою маркою в ЄС.

MEM проти ОМІН (MONACO), T-197/13, 15 січня 2015 року

Конкуренція.

У 2004 році Комісія призначила штраф в розмірі 497 мільйонів євро для Microsoft за зловживання своїм домінуючим становищем, відмовившись протягом кількох років розкривати своїм конкурентам інформацію, необхідну для розробки та розповсюдження альтернативних рішень, сумісних з Windows. Суд загальної юрисдикції підтвердив штраф у рішенні 2007 року. У 2008 році Комісія наклала ще один штраф у розмірі 899 мільйонів євро на корпорацію Microsoft за своє небажання виконувати рішення 2004 року. Суд загальної юрисдикції підтвердив рішення Комісії, але зменшив другий штраф до 860 євро, щоб врахувати той факт, що Комісія дозволила Microsoft продовжувати застосовувати певні практики на перехідній основі.

Microsoft проти Комісії, T-201/04, 17 вересня 2007 року та T-167/08, 27 червня 2012 року

У 2009 році Комісія наклала два штрафи по 553 мільйонів євро на німецьку компанію E.ON та французьку компанію GDF Suez. Комісія стверджувала, що вони уклали угоду, що забороняла кожному з них продавати на національному ринку інших країн газ, що транспортувався з Росії до Німеччини та Франції. Суд загальної юрисдикції підтвердив оцінку Комісії, але зменшив кожен штраф до 320 мільйонів євро, щоб врахувати помилку Комісії щодо тривалості угоди (яка тривала на рік менше, ніж заявляла Комісія).

E.ON Energie AG проти комісії, T-360/09 та GDF Suez проти комісії, T-370/09, 29 червня 2012 року

У 2011 році Комісія вирішила, що заплановане захоплення Skype від Microsoft сумісне із законодавством ЄС. Двоє конкурентів Skype порушили справу проти Суду загальної юрисдикції, заявляючи, що поглинання матиме антиконкурентний ефект. Однак Загальний суд підтримав рішення Комісії. Він встановив, що злиття не обмежуватиме конкуренцію ні на споживчому ринку зв'язку, ні на діловому ринку зв'язку на базі Інтернет.

Cisco Systems і Messagenet проти Комісії, T-79/12, 11 грудня 2013 року

Державна допомога.

ING - це голландська банківська та страхова фінансова установа. Під час фінансової кризи Нідерланди надавали ING допомогу у вигляді вкладення капіталу, умови погашення якої з часом були змінені. Комісія встановила, що ці нові умови призвели до додаткової державної допомоги у розмірі 2 мільярдів євро. Однак Суд загальної юрисдикції вирішив, що існування державної допомоги не може бути встановлено, оскільки Комісія не вивчала, чи приватний інвестор, який опинився в тій же ситуації, що і держава Нідерландів, надав би таку зміну умов повернення капіталу, що надало ING додаткову перевагу.

Нідерланди проти Комісії, T-29/10, T-33/10, 2 березня 2012 року

Італійська авіакомпанія Alitalia, зіткнулася з серйозними фінансовими труднощами та отримала кредит у розмірі 300 мільйонів євро Італійською державою в 2008 році. Італійська держава також вирішила продати свою частку в компанії. Комісія класифікувала позику, надану Alitalia як незаконну (оскільки приватний інвестор, у тій же

ситуації, не надав би такий кредит), але дозволила продаж активів авіакомпанії, якщо він відбувся за ринковою ціною. Ryanair поскаржився, що Alitalia отримала від держави користь несумісну із законодавством ЄС, і подав позов до Суду загальної юрисдикції. Суд погодився з Комісією, підтримавши її рішення з усіх питань.

Ryanair проти Комісії, T-123/09, 28 березня 2012 року

Сільське господарство.

У 2011 році Комісія запровадила обов'язкове маркування цитрусових, які обробляються з використанням консервантів чи інших хімічних речовин після збирання. Іспанія просила Суд загальної юрисдикції скасувати ці правила на тій підставі, що вони застосовуються лише до виробників цитрусових фруктів - а не до виробників інших фруктів, які також обробляються після збирання врожаю - і тому є дискримінаційними. Однак Суд загальної юрисдикції встановив, що на відміну від інших фруктів (банани, кавуни, дині) шкурки цитрусових можна використовувати в кулінарії, тому вимоги до маркування забезпечують високий рівень захисту споживачів і не є дискримінаційними.

Іспанія проти Комісії, T-481/11, 13 листопада 2014 року

Громадське здоров'я.

Орфакол - це ліки, призначені для лікування дуже рідкісних, але серйозних захворювань печінки, які можуть призвести до смерті немовлят. У 2009 році французька лабораторія CTRS попросила Комісію дозволити цей лікарський засіб. Комісія відмовила на тій підставі, що CTRS не встановила результатів клінічних випробувань. Суд загальної юрисдикції скасував це рішення, встановивши, що згідно з діючими положеннями CTRS не повинна надавати такі результати, враховуючи те, що діючі речовини лікарського засобу знаходяться у медичному застосуванні в ЄС протягом не менше 10 років.

Laboratoires CTRS проти комісії, T-301/12, 4 липня 2013 року

Зовнішні відносини ЄС

Обмежувальні заходи або "санкції" є ключовим інструментом зовнішньої політики, за допомогою якого ЄС має на меті змінити політику чи поведінку країни. Вони можуть мати форму ембарго на озброєння, заморожування активів, обмеження в'їзду на територію ЄС та подорожі ним, заборони на імпорт чи експорт тощо. Такі заходи можуть бути спрямовані на уряди, компанії, приватних осіб та групи чи організації (наприклад, терористичні групи).

Рада ЄС заморозила кошти Іяда Махлуф (двоюрідний брат сирійського президента Башара Асада) на підставі того, що він є братом Рамі Махлуфа (одного з найпотужніших сирійських бізнесменів) та офіцера Головного управління розвідки, причетного до жорстоких репресій проти сирійського цивільного населення. Суд загальної юрисдикції підтримав це рішення, встановивши, що пан Махлуф не представив доказів, які б викликали сумніви у його підтримці сирійського режиму. Крім того, право на захист пана Махлуфа не було порушено, оскільки йому було надано можливість ефективно захищатися проти Ради ЄС.

Махлуф проти Ради, T-383/11, 13 вересня 2013 року

У 2010 році іранська компанія Fulmen та її директор підлягали замороженню своїх коштів, виходячи з того, що вони, за словами Ради ЄС, були причетні до встановлення електрообладнання на секретному майданчику, підключеному до іранської ядерної програми. Однак Суд загальної юрисдикції скасував це рішення. Він встановив, що Рада ґрунтувала свої міркування лише на необґрунтованих звинуваченнях і, таким чином, вона не надала доказів причетності компанії Fulmen або його директора до цієї справи. Суд загальної юрисдикції ухвалив, що Рада повинна представити такі докази.

Фулмен і Ферейдун Махмудян проти Ради, T-439/10 та T440 / 10, 21 березня 2012 року

Економічна політика

"Центральні контрагенти" - це фінансові органи, які забезпечують кліринг операцій, керуючи кредитним ризиком сторін. У 2011 році Європейський центральний банк (ЄЦБ) встановив вимогу щодо центральних контрагентів, які займаються операціями з євро, розміщуватися в Єврозоні. Сполучене Королівство, яке не входить до Єврозони, домоглося скасування цієї вимоги, оскільки воно санкціонує британські центральні контрагенти. Суд загальної юрисдикції погодився з Великобританією, встановивши, що ЄЦБ не компетентний встановлювати таку вимогу щодо місця розташування.

Великобританія проти ЄЦБ, T-496/11, 4 березня 2015 року

Доступ до документів

У 2009 році депутат Європарламенту від Нідерландів Софі Велд попросила Раду отримати доступ до документів Юридичної служби стосовно переговорів між ЄС та США щодо майбутньої угоди SWIFT (угода, що дозволяє американській владі отримувати доступ до європейських банківських даних з метою боротьби з тероризмом). Рада відмовила в доступі до документів. Суд загальної юрисдикції частково відмінив цю відмову (а саме щодо всього, що не стосувалося конкретного змісту угоди та директив переговорів). Він встановив, що Рада не довела конкретними доказами, що існує ризик підірвати захист правових думок, а також не врахувала той факт, що ця думка стосувалася конкретної галузі захисту персональних даних.

У справі «Велд проти Ради», T-529/09, 4 травня 2012 року

Питання для самоперевірки

1. Визначте роль і місце Суду ЄС в системі інститутів Європейського Союзу.
2. Опишіть структуру Суду Європейського Союзу.
3. Які повноваження Суду ЄС.
4. Дайте характеристику складу та порядку діяльності Суду (Court of Justice).
5. Які спеціальні процедури застосовуються Судом (Court of Justice)?
6. Охарактеризуйте основні принципи, встановлені прецедентною практикою Суду ЄС.
7. Дайте характеристику складу та порядку діяльності Суду загальної юрисдикції (General Court).
8. Які справи має право розглядати Суд загальної юрисдикції?
9. Наведіть приклади судової практики Європейського Суду загальної юрисдикції.
10. Визначте особливості судової практики Суду загальної юрисдикції в сфері зовнішніх відносин.

Рекомендована література:

1. Кротінов В. Суд Європейського Союзу як учасник європейського врядування: правові аспекти // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2013. - № 4 (19). - С. 43-50.
2. Офіційний сайт Суду Європейського Союзу <https://curia.europa.eu/>
3. Сорока С. В. Правова та інституційна система Європейського Союзу і проблеми прийняття Конституції// Світова та європейська інтеграція : [навч. посіб.] / за ред. М. О. Багмета– Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – С. 94–119.
4. Тучина М.В. Реформа Суду Європейського Союзу 2015 года: причины и последствия // Вестник экономической безопасности. – 2019. - № 4. – С. 203-208.
5. Annual report 2018 of Court of Justice of the European Union. Judicial activity. https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2019-04/ ra_2018_en.pdf

6. Blaubergera M. and Schmidt S. K. The European Court of Justice and its political impact // West European Politics. – 2017. - №40(5). – Pp. 907-918.

Тестові завдання до лекції 10

https://docs.google.com/forms/d/1BW5ZmIRUGmbWmWH7fx6fDIpD9_yi5PrGUE-FFdoODEs/edit